
NOTISER

Tysta misslyckanden

MAN KAN FRÅGA sig hur alternativmedicinska metoder kan överleva, trots att de är ineffektiva eller till och med skadliga. Ett viktigt svar är förstås att alternativmedicin ofta används mot åkommor

Måltid efter Atkins-recept

som ändå går över. En annan bidragande faktor kan vara att de som tycker att alternativmedicinen hjälper är mer benägna att berätta det för andra, medan de som tycker att behandlingen misslyckats håller tyst. Några svenska forskare har undersökt det senare sambandet. Bland annat studerade man ett stort antal recensioner av en viktminsk-

ningsdiet (Atkins-dieten) på Amazon, och jämförde de viktnedgångar som recensionerna rapporterade med de viktnedgångar som konstaterats i stora kontrollerade studier. Man fann att vikt-nedgångarna i recensionerna var betydligt större. Forskarna studerade också hur tillgången på många positiva recensioner påverkar människors lust att påbörja dieten.

(M. de Barra, K. Eriksson & P. Strimling, "How Feedback Biases Give Ineffective Medical Treatments a Good Reputation", *Journal of Medical Internet Research* 16(8), e193.)

JJ

Johanssons skogsdöd?

OLLE JOHANSSON, docent vid Karolinska Institutet, har många gånger fått uppmärksamhet för hypoteser och påståenden som före-

NOTISER

faller ytterst osannolika ur vetenskaplig synpunkt. Hans senast omskrivna hypotes, framlagd tillsammans med Sergio Manzetti, är att skogs-

områden i Skandinaviens där många träd blivit bruna under senere år skulle ha sin förklaring i radioaktivt nedfall från olyckan i Fukushima 2011. Hypotesen fick

stor oppmärksamhet i *Bergens Tidende* i juni 2014. En norsk skogsforskare som intervjuas i *BT* avfärdade omedelbart idén. Några dagar senere skrev en fysiker och en kemist om saken. De tillbakavisade Johansson och Manzetti grundligt, och uttryckte sin besvikelse över att *BT* alls givit utrymme åt frågan.

Liten norsk läsövning: ”I dette tilfellet er det to forskere

som omtaler et felt utenfor sitt eget, helt blottet for data, kilder og mulig årsakssammenheng. Disse blir så ansett som likeverdige til den sam-

Hotad av avfall från Fukushima?

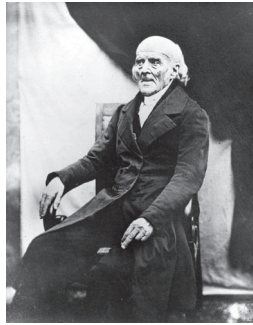
lede vitenskapelige konsensus. I dette tilfellet om at utslippene fra Fukushima ikke utgjør noen miljø eller helsefare for oss her i Norge. Mediene fremstår ofte som talerør for pseudovitenskap, og fremstiller dette som vitenskap og god forskning uten å vurdere det vitenskapelige grunnlaget.”

JJ

NOTISER

Den hittills största homeopatiöversikten

DET FINNS EN STOR mängd kliniska studier utförda om homeopatins eventuella effekter, och dessa har sammanfattats i diverse översikter och sammanvägningar. Även översikter över dessa översikter har publicerats. Vad som måste vara den största översikten av översikter har nu offentliggjorts av australiska *National Health and Medical Research Council* (NHMRC) under titeln "Effectiveness of Homeopathy for Clinical Conditions: Evaluation of the Evidence", daterad oktober 2013. Man sammanfattar och diskuterar totalt 57 översikter, både sådana som rör alla möjliga kliniska symptom och sådana som inriktats på specifika symptom eller åkommor. Och vad kommer man fram till? Jo, följande (s. 288, min översättning): "det råder brist på tillräckligt stora studier av god kvalitet där man undersökt effekten av homeopatisk behandling för något kliniskt tillstånd hos människor. Tillgänglig evidens är inte övertygande och visar inte

*Homeopatins fader:
Samuel Hahnemann*

att homeopati utgör effektiv behandling för något enda rapporterat kliniskt tillstånd hos människor."

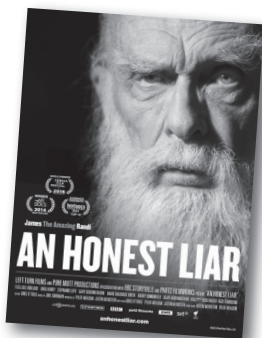
JJ

Dokumentärfilm om Randi...

EN 90 MINUTER lång dokumentärfilm om James Randi hade världspremiär vid Tribeca filmfestival i New York den 18 april 2014. Den tycks hittills ha fått god kritik. Med tanke på att SVT:s logga syns på filmaffischen är det väl inte alltför osannolikt att den så småningom dyker upp i

NOTISER

svensk tv. Filmen har producerats av Tyler Measom och Justin Weinstein.

...och en Randi-biografi på gång

NÅGRA PERSONER har sedan 2005 genomfört att stort antal intervjuer med Randi för att så småningom få ihop en biografi. Men sedan materialet blivit alltför överväldigande har Randi med flera bitt Massimo Polidoro, italiensk magiker och skribent som länge har haft nära kontakt med Randi, att utföra själva skrivandet med det hopsamlade materialet som grund.

Polidoro har accepterat, och har nu i *Skeptical Inquirer* Sept/Oct 2014 (s. 21–22) tillkännagivit att skrivprocessen har påbörjats. Någon prognos för när boken kan publiceras verkar dock ännu inte finnas.

JJ

JJ

Oskeptisk 1500-talsskeptiker

DEN ENGELSKA godsägaren och parlamentsledamoten Reginald Scot gav 1584 ut boken *The Discoverie of Witchcraft*. Den brukar framhållas som en skeptisk klassiker, den enda riktigt skeptiska bok om häxor som skrevs medan häxförföljelserna ännu grasserade. Som så ofta visar det sig dock att den tändande gnistan till Scots makalösa skepticism i själva verket var helt irrationell. Scot var medlem av en liten religiös sekt från Tyskland, Familia Caritatis ("Kärlekens familj") eller Familisterna. En av denna rörelses mera avvikande uppfattningar var att Djävulen enbart driver sitt spel med människornas själar, inte med den fysiska världen. Utifrån

NOTISER

denna övertygelse kunde Scot inte acceptera tidens föreställningar om häxor.

Om detta kan man läsa mer i David Wootons uppsats ”Reginald Scot / Abraham Fleming / The Family of Love” i antologin *Languages of Witchcraft*, red. Stuart Clark 2000. Jag hittade den via den

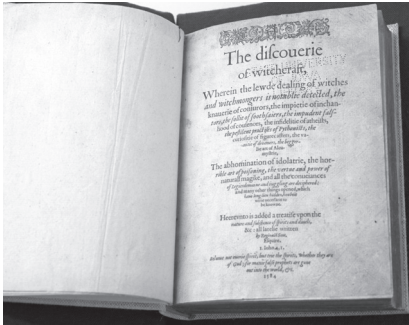
och vad Bureus själv skapade av detta material.

Martin Rundkvist

Debattartikel i ETC

I SOMRAS PUBLICERADE tidningen *ETC* en debattartikel med titeln ”Stoppa den oseriösa alternativmedicinen”,

vilken hade undertecknats av fyra ledamöter i VoF:s styrelse. Publiceringen följdes av 2–3 veckors trakasserier mot tidningen från förespråkare av alternativmedicin, såväl personer verk-samma inom sektorn som självutnämnda talespersoner.

Reginald Scots bok.

lundensiske idéhistorikern Håkan Håkanssons läsvärda nya bok *Vid tidens ände*. Den handlar om den tankevärd som formade Johannes Bureus – pionjär inom runforskningen, Sveriges förste riksantikvarie och med tiden en utpräglad ockult däre –

Företrädare för tidningen utsattes för överfulla inkorgar, nedringda telefoner och eder om att de måtte dö i cancer. En vecka efter

ETC

NOTISER

att debattinlägget publicerats upplästs ett stort utrymme, i form av en debattspecial, åt vissa av de mindre hotfulla reaktionerna på publiceringen. VoF beklagar att tidningen utsattes för dessa trakasserier.

LSL

Föreningen

Almedalsveckan

INFÖR ÅRETS Almedalsvecka publicerade VoF en debattartikel i *Dagens Nyheter* med krav på att patientsäkerhetslagens kvacksalverisektion även ska innefatta svåra psykiatriska diagnoser. Artikelns undertecknades också av ett stort antal företrädare för branschorganisationer, politiker och psykologer. Under Almedalsveckan följdes detta upp med två välbesökta seminarier på samma tema. Styrelsen vill rikta ett stort TACK till Almedalsgruppen för ert engagemang och utmärkta arbete med debattartikeln och aktiviteterna under veckan. Det stora genomslaget hade inte varit möjligt utan er.

Riksstyrelsen

VoF på bokmässan

DEN 25–28 SEPTEMBER 2014 deltog VoF på den stora bokmässan i Göteborg. Något tjog aktivister från VoF Göteborg, Trestad och Uppsala bemannade den skeptiska monter. Medlemmar rekryterades, böcker och tröjor såldes, mängder av foldrar delades ut. Men framför allt pratade vi, med en avsevärd andel av mässans 100 000

besökare. Samtalen pågick praktiskt taget oavbrutet i och kring monter, om vetenskap och ovetenskap, kritiskt och okritiskt tänkande, hur man skiljer på sant, falskt och osäkert, och så vidare.

Bland attraktionerna märktes särskilt Lisa Förare Winbladh som berättade om sina kokböcker, inte minst *Matmolekyler*, Jakob Ståhle som presenterade sin nya bok *Tokiga bibelord*, Håkan Järvå och Peter M. Dahlgren som berättade om sin bok *Påverkan och manipulation*, med

NOTISER

hjälp av magikern Samuel Varg som demonstrerade just påverkan och manipulation; och Jonas Karlsson från VoF Uppsala som berättade om den brasilianske kvacksalvaren John of God.

Eftersom mässans tema-land var Brasilien uppmärksammade vi några märkligheter från det landet. Utöver John of God hade vi material om Norberto R. Keppe, en besynnerlig sektledare som skapat en egen psykologi, fysik, medicin, politik med mera. Denne hade även anhängare som ställde ut på mässan.

En dag fick vi besök av två herrar från Svenska mässan, det vill säga anläggningen där bokmässan hålls. De tittade runt i montern, särskilt på vår affisch med Keppe, hörde sig för om vilka vi var och vad vi gjorde. Sedan de fått den vanliga presentationen förklarade de att de inte ville ha några konflikter, inga öppna stridigheter. På mässan ska man vara *för* saker, inte *mot* – just så föll orden. De hade fått ett klagomål av något slag rörande vår verksamhet och fick därför ta en titt. Men sedan

de konstaterat att vi höll en god och trevlig ton – inget aggressivt propagerande, inget agiterande i andras montrar eller så – lät de sig nöja.

Senare hörde vi oss för hos bokmässans personal, som svarar för just det arrangemanget. De hade inte hört talas om ärendet och ställde sig helt oförstående till ”för/mot”-idén; i så fall skulle ju även organisationer som Amnesty, Expo och IOGT-NTO få sparkas ut. Till att börja med.

Vi delade ut två utmärkelser. Årets folkbildare på bokmässan blev tidningen *Forskning och Framsteg*. Årets förvillare på bokmässan blev Trilogy Institute, en paraplyorganisation i Keppe's sekt.

Ett stort tack från styrelsen för VoF Göteborg till alla frivilliga som bidrog till att göra monter E04:10 till en av de bäst bemannade, trevliga, intensiva och nyttiga på hela mässan! Vi förbereder oss redan för bokmässan den 24–27 september 2015: För vetenskap och kritiskt tänkande, mot pseudovetenskap och förvillelser.

PO